

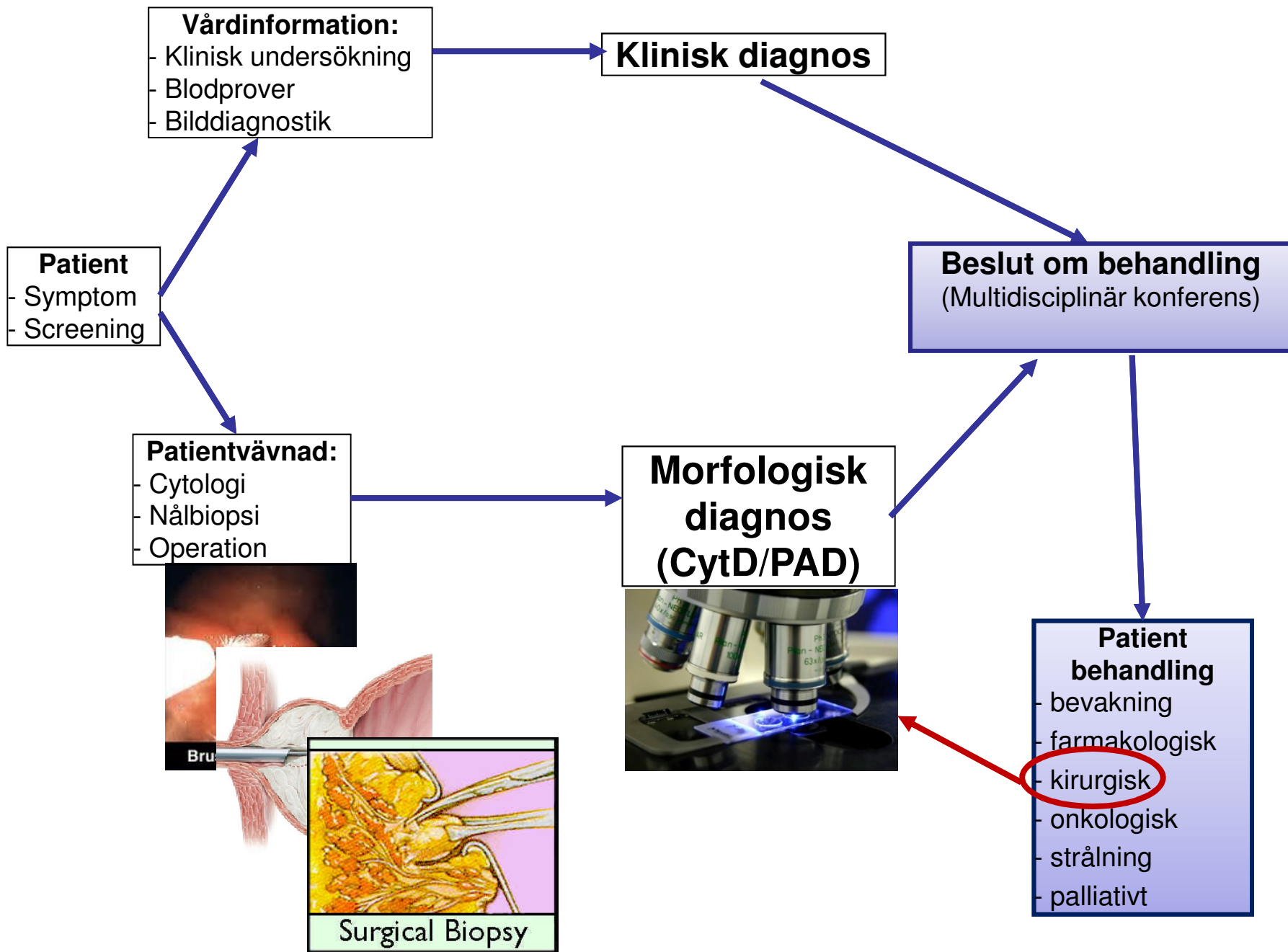
AKADEMISKA
SJUKHUSET

Den mikroskopiska undersökningen av prostatabiopsier

Anca Dragomir

Med. Dr., Specialistläkare patologi

Klinisk patologi – Akademiska sjukhuset

Mål med mikroskopisk undersökning

- Ställa diagnos, vid symptom/screening:
  - Tumör: benign/malign, primär/metastas
  - Inflammation: akut, kronisk, specifik till BCG, mm
  - Infektion: virus, bakterier, parasiter
  - Infarkt:
  - Metaplasi: reversibelt transformation vid t ex kronisk inflammation,
  - Degeneration: atrofi, amyloid inlagring, ärrvävnad, förkalkningar
  - Missbildning, etc.

Mål med mikroskopisk undersökning

- Vid cancer i prostata:
  - Prognos? – påverkas av:
    - Primär eller metastas?
    - Tumörutbredning i mm?
    - Malignitetsgrad (Gleasongrad, G)?
    - Andra prognostiska faktorer? (i.e. kärllinväxt, avvikande tumörtyp)

  - Vid operationer ingår även:
    - Patologiskt verifierad Tmör-Noduli-Metastas-stadium (pTNM)?
    - Radikalitet?

  - Behandling? – påverkas av:
    - pTNM, G, riskgrupp
    - Avvikande tumörtyp korreleras till olika svar på behandlingar

Riskgruppsindelning

Mycket låg risk	T1c, ≤ 8 mm cancer totalt i ≤ 4 av 8–12 biopsikolvar, PSA-densitet $< 0,15 \mu\text{g/l/ cm}^3$.
Övrig lågrisk	T1–T2a, Gleasonsumma ≤ 6 och PSA $< 10 \mu\text{g/l}$ som inte uppfyller kriterierna för mycket låg risk.
Mellanrisk	T2b och/eller Gleasonsumma 7 och/eller PSA 10 – 19,9 $\mu\text{g/l}$.
Högrisk	T2c–T3 och/eller Gleasonsumma 8–10 eller utbredd växt av Gleasonsumma 4 + 3 = 7 i mer än hälften av samtliga biopsikolvar, och/eller PSA $\geq 20 \mu\text{g/l}$.

- T= tumörstadium (vävnad)
- Gleasonsumma= malignitetsgrad (vävnad)
- PSA = prostata specifik antigen (plasma)

Tumörstadium

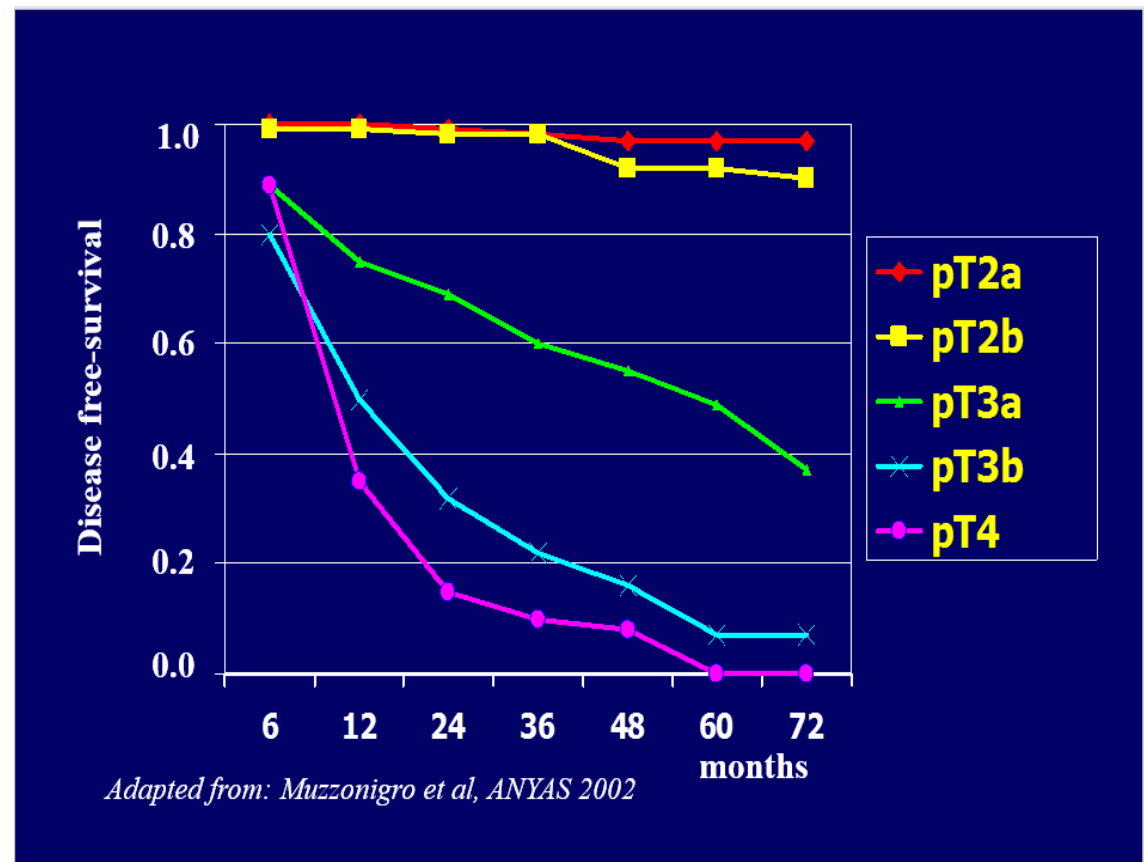
T-stadium= tumören

- T1= ej palpabelt
- T2= begränsad till prostata
- T3= växer ut till fett, sädesblåsor, urinblåsehals
- T4 = invaderar bäcken, ändtarm, mm

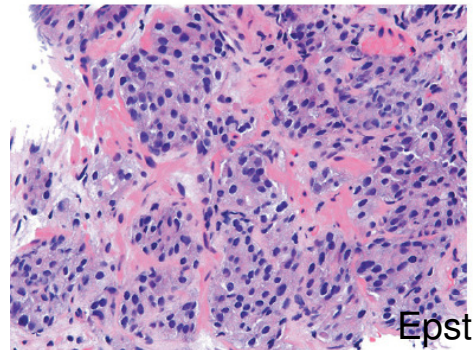
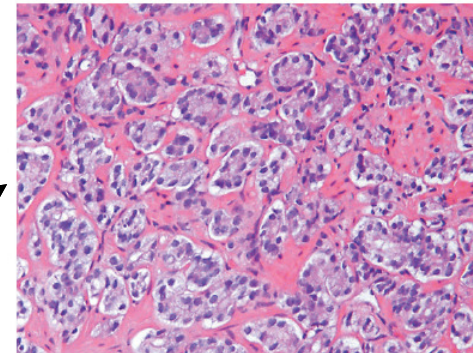
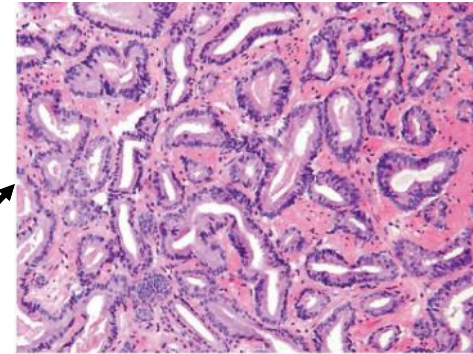
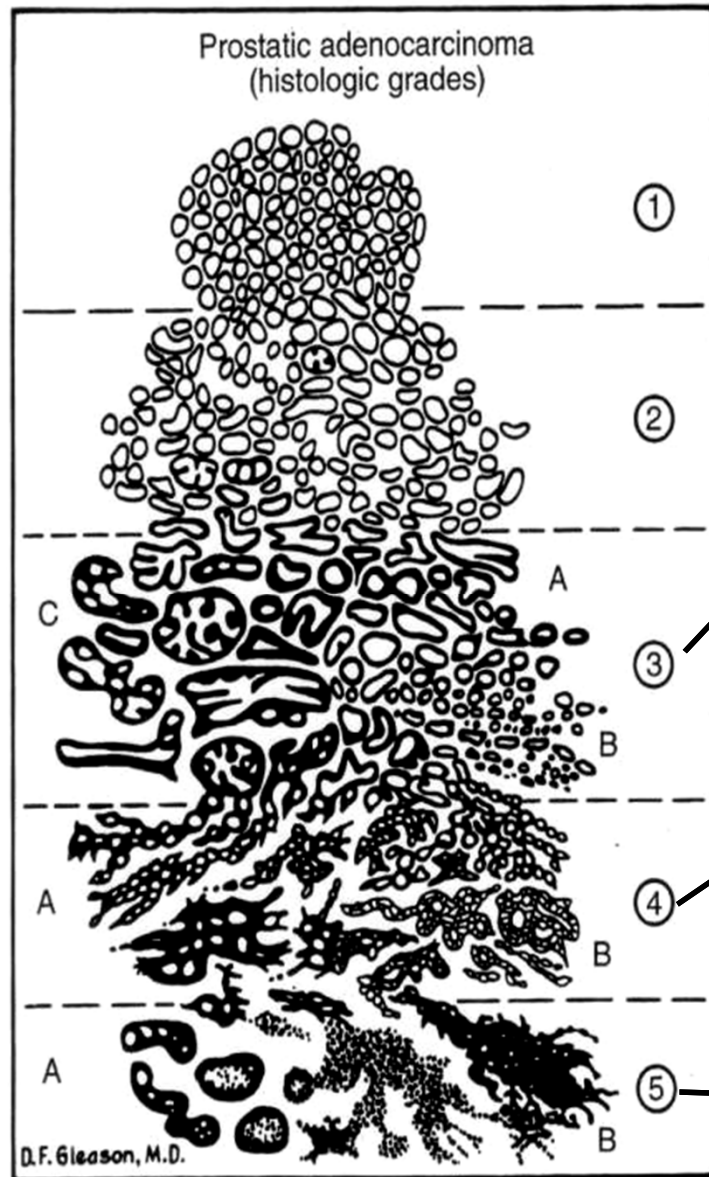
N-stadium= lymfknutor

M-stadium= metastaser

Recidivfri probabilitet vid olika tumörstadium

Malignitetsgrad = Gleason score

Behandlingsalternativ

- **Mycket låg risk:** aktiv monitorering, exspektans
- **Låg risk:** aktiv monitorering, kurativ behandling (prostatektomi eller strålning)
- **Mellanrisk:** kurativ behandling (prostatektomi eller strålning), $\pm$ hormonbehandling
- **Högrisk:** hormonell behandling följt av kurativ behandling (prostatektomi eller strålning)
- **Metastaser:** hormonell behandling, palliativ

Mikroskopiska diagnostiken

vid frågeställning om prostatacancer

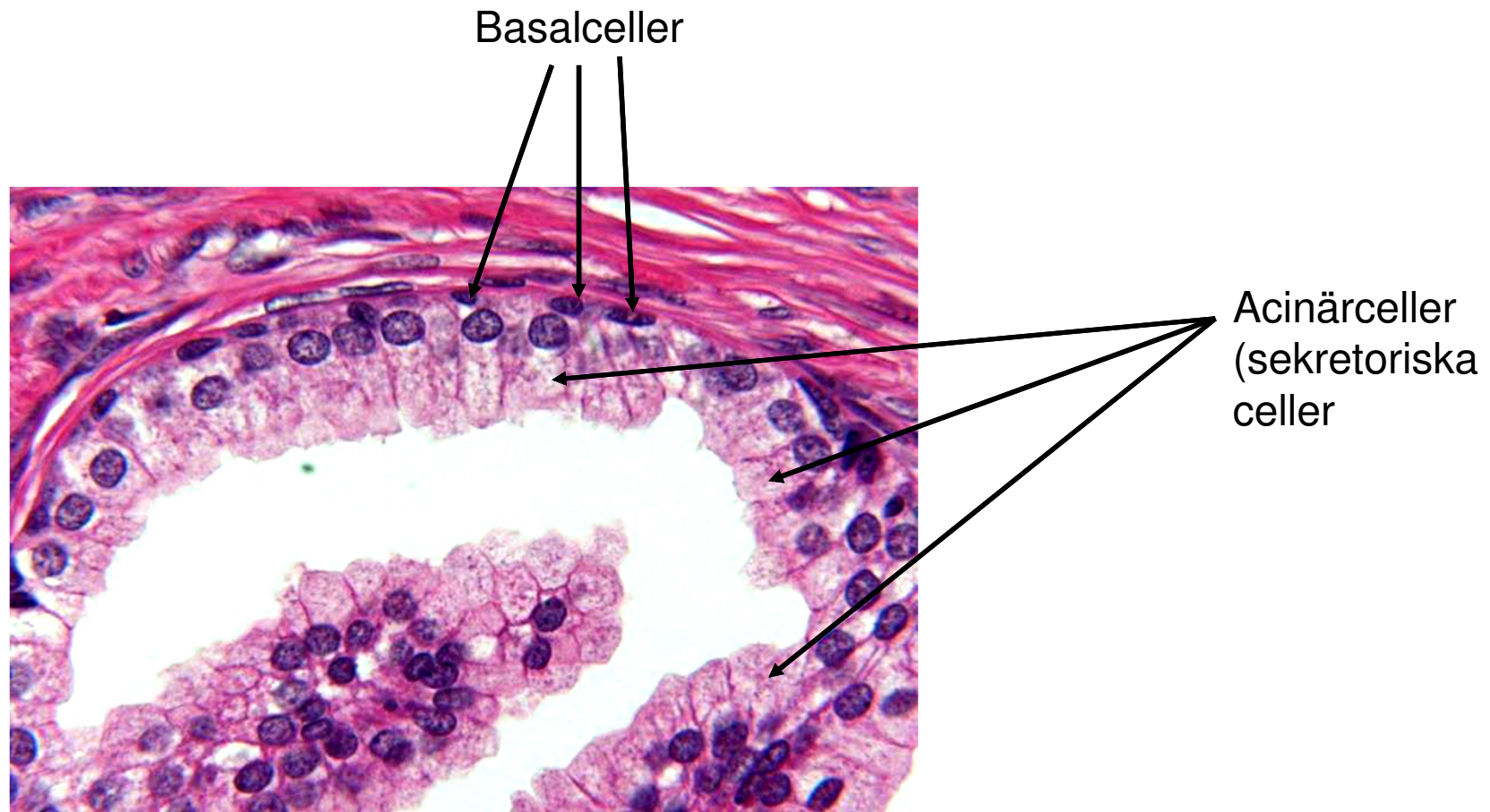
Påvisa fynd som talar för cancer:

- **Specifika:** mucinös fibroplasi, glomerulation, perineural växt
- **Huvudkriterier:** infiltrativ växt, inga basalceller, atypiska kärnor
- **Tilläggs-kriterier:** avvikande cytoplasmfärg, avvikande sekret (kristaloids), mm
- Känna igen **ovanliga** cancertyper

Utesluta s.k. **cancermimiker** (benigna tillstånd som liknar cancer):

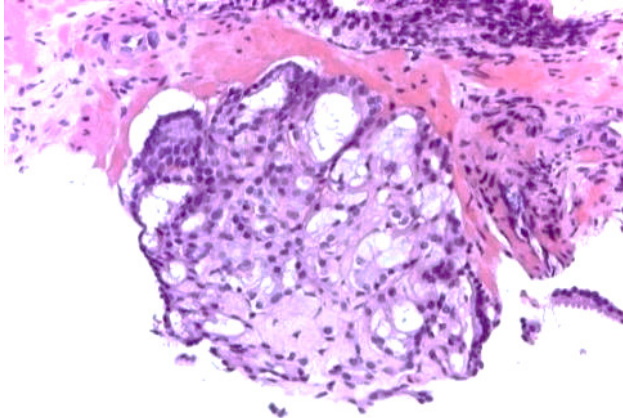
- Mucinkontamination från ändtarmen, Cowpers körtlar
- Pseudoglomerulation (benign tillstånd)
- Perineural indentation
- Klämd eller dålig prepraterad vävnad
- Atypiska kärnor vid inflammation, höggradig PIN, mm
- Atrofi, skleorerande adenos, mm

Normal prostatakörtel vid mikroskopi

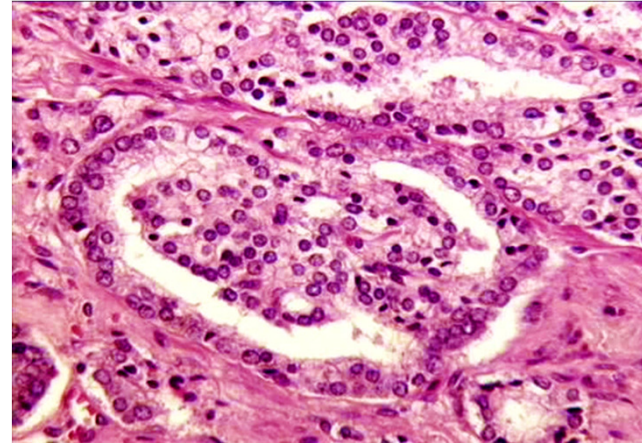

Montironi, 2010

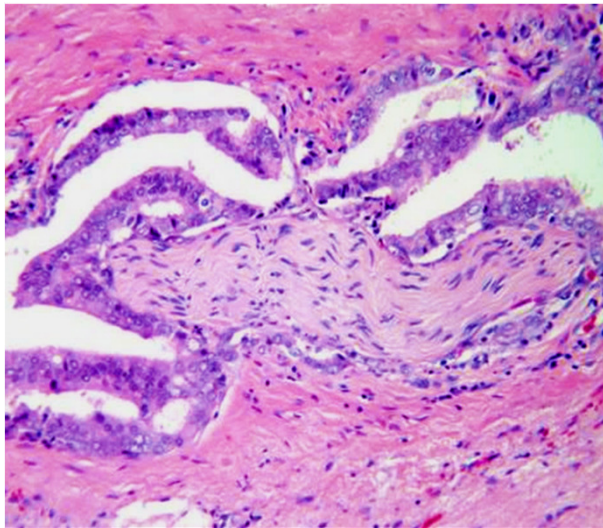
Typiska bilder på cancer

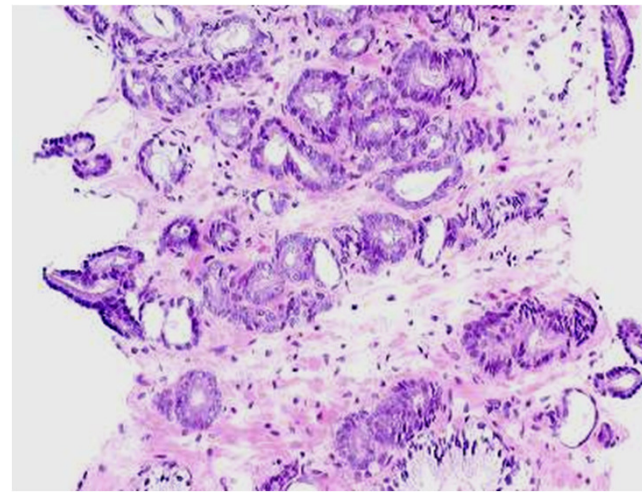
Mucinös fibroplasi

Glomerulation

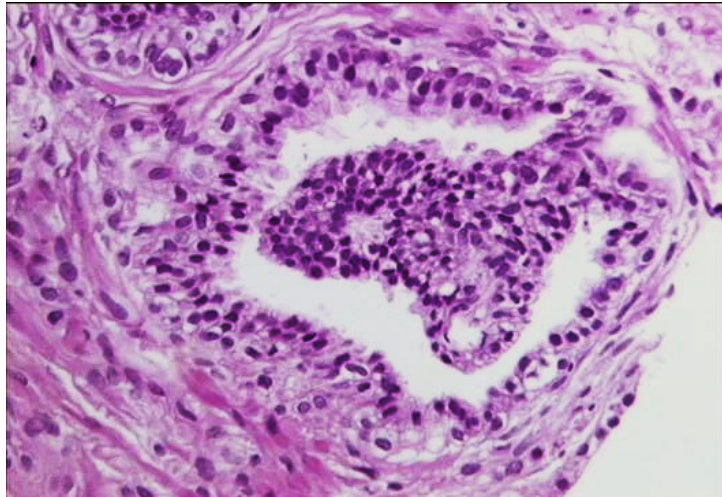

Perineural växt

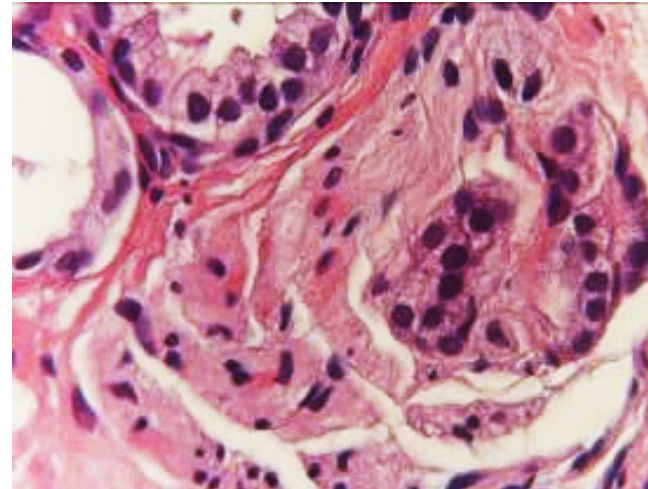

Infiltrativ växt

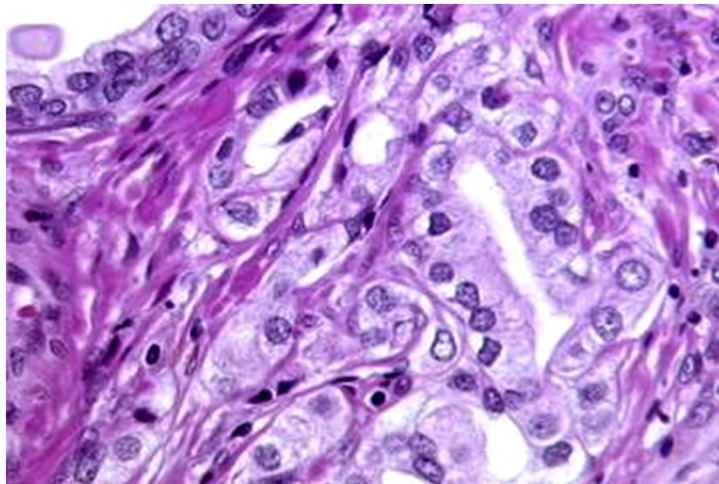
Bilder på cancermimiker

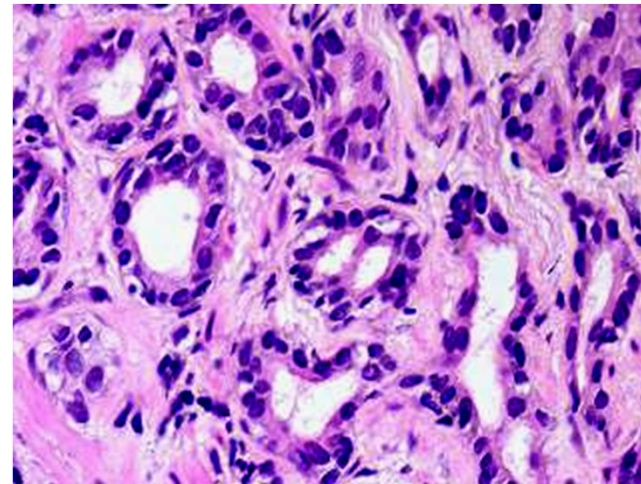
Pseudoglomerulation

Perineural indentation

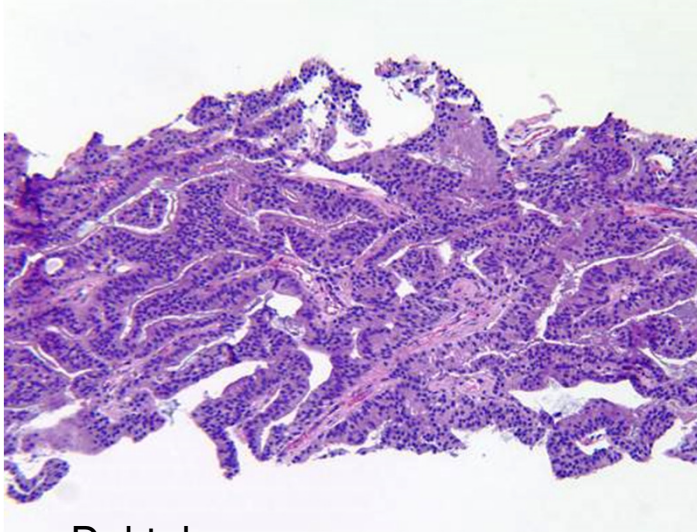

Adenos

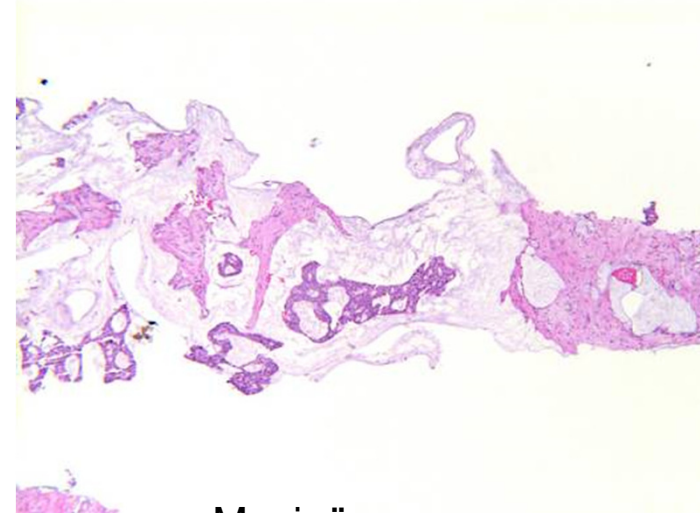

Atrofi

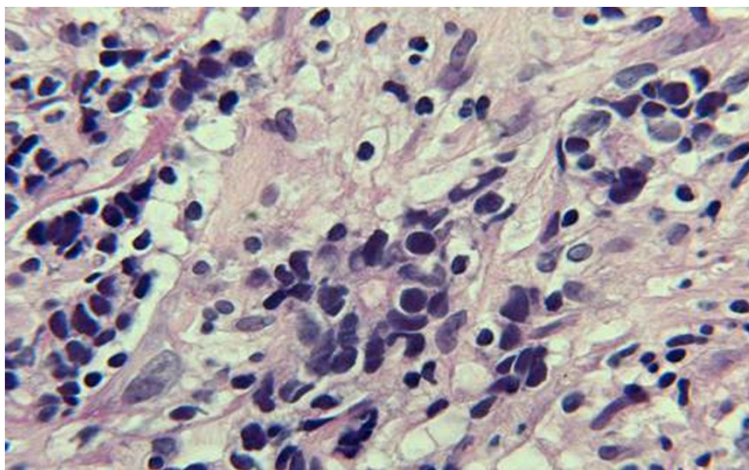
Ovanliga cancertyper – svarar annorlunda på behandling

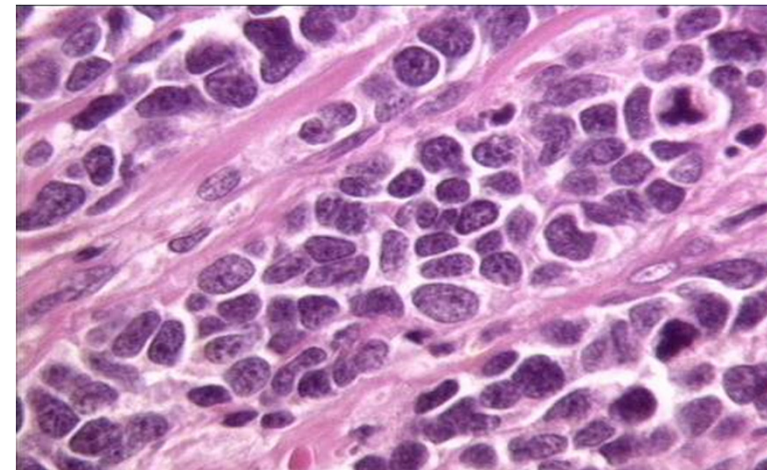
Duktal cancer

Mucinös cancer

Signetringcell cancer

Neuroendocrin cancer

PAD:

Prostatacancer i biopsierna 6-9 (4/10), totalt 26,5 mm tumörlängd av 127 mm biopsilängd. Gleasonsumma $4 + 3 = 7$.

Fokalt misstanke på extraprostatisk växt.

Riskgruppsindelning

Mycket
låg risk   T1c, ≤ 8 mm cancer totalt i ≤ 4 av 8–12 biopsikolvar, PSA-
densitet $< 0,15 \mu\text{g/l/cm}^3$.

Övrig
lågrisk   T1–T2a, Gleasonsumma ≤ 6 och PSA $< 10 \mu\text{g/l}$ som inte uppfyller
kriterierna för mycket låg risk.

Mellanrisk   T2b och/eller Gleasonsumma 7 och/eller PSA 10 –
19,9 $\mu\text{g/l}$.

Högrisk   T2c–T3 och/eller Gleasonsumma 8–10 eller utbredd växt av
Gleasonsumma $4 + 3 = 7$ i mer än hälften av samtliga biopsikolvar,
och/eller PSA $\geq 20 \mu\text{g/l}$.

TACK!